

קניתי שני צמדי בקר, מחרשות ערביות וזרעי תירס לזריעה בחלקת שדה שלנו, חמישים דונם, בעמק עיון.

התחלנו, אני ואחי עמנואל שהיה אז כבן 13, בעבודת החריש האביבי הראשון. עבודה קשה ומפרכת בייחוד במצב התזונה שהיה אז. היינו יוצאים השכם בבוקר עם השוורים. השוורים רועים ואוכלים עד שמונה בערך, רותמים אותם לעבודה, מתירים אותם לרעייה שוב לפנות ערב עם חשיכה, ואז חוזרים הביתה. השוורים אולי היו שבעים אבל אנחנו בכלל לא. במאמצים רבים סיימנו את החריש וזרענו, אולי קצת בדמעה, את התירס. הייתי מנסה לעודד את עמנואל: הנה ינבוט התירס, יגדל, ויהיה לנו אוכל.

התירס נבט, נקטף, והועבר לגורן בסופו של דבר. אבל בינתיים עד שיגדל, צריך לאכול.

הלכתי לדגניה לבקש שיתנו לי "כיל" (50 ק"ג) שעורה. ומדוע הלכתי דווקא לדגניה לחפש אוכל? המצב בדגניה בזמן מלחמת העולם הראשונה, היה טוב יחסית, וזאת הודות לאנשי הצבא הגרמנים ששכנו בדגניה. הם אמנם החרים את הבתים הטובים, בתי המגורים, לשימושם הם, והחברים עברו לגור בבנייני המשק, אבל כל תקופת מגוריהם בחצר הקבוצה עשו לדגניה ולחברים שירות טוב מאד. הגרמנים האלה שנאו את התורכים - בני בריתם במלחמה - ולא נתנו להם דריסת רגל בדגניה. וכך דגניה היתה חופשיה מכל ההטרדות הקשות של השלטונות, מנת חלקם של כל הישובים בארץ. אנשי דגניה יכלו לעבוד בשקט. בדגניה אפשר היה לזרוע שדות, לקצור תבואה.

הגרמנים פרשו חסותם גם על המושבה כנרת. איכרי כנרת גידלו בזמן המלחמה עבור הגרמנים אפונה ירוקה, שהיתה מעדן בימים ההם, וגם עגבניות, ומכרו ירקות אלה אפילו בדמשק.

כאשר היה צורך בחוטי אילום בשביל המאלמת בדגניה, קיבל יצחק בן-יעקב, חבר דגניה, תעודה מהגרמנים, שהוא נוסע ברכבת לדמשק מטעמם. עם תעודה כזאת אפשר היה להגיע אז לכל מקום, עד איסטנבול. מאיר רוטברג הקים אז בחצר כנרת את "המשביר" במטרה לארגן חלוקת מזון ולצמצם ככל הניתן את הרעב.

את התבואה של דגניה וכנרת דרש למסור למחסן הכללי, דבר שנעשה, אך רק בחלקו. דגניה היתה חייבת להראות מאזן חיובי בפני מוסדות הישוב, ולא היתה אפשרות למסור את כל החיטה בחינם, או במחירים נמוכים מאד, כפי